

EIROPAS PARLAMENTS

2014 - 2019

Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komiteja

2014/2256(INI)

25.3.2015

ATZINUMS

Sniegusi Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komiteja

Juridiskajai komitejai

par Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija
Direktīvas 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu
saskaņošanu informācijas sabiedrībā īstenošanu
(2014/2256(INI))

Atzinuma sagatavotāja: *Catherine Stihler*

PA_NonLeg

IEROSINĀJUMI

Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Juridisko komiteju rezolūcijas priekšlikumā iekļaut šādus ierosinājumus:

1. atzinīgi vērtē Komisijas apņemšanos jaunajā Komisijas pilnvaru termiņā turpināt ES digitalizācijas programmas, ieskaitot autortiesību jautājumu, pilnveidošanu; atzinīgi vērtē Komisijas 2015. gada darba programmu, jo tajā tiek solīts izveidot digitālā vienotā tirgus paketi, kurā ietilpst tiesību akta priekšlikums, kura mērķis ir autortiesību noteikumu modernizēšana nolūkā tos pielāgot digitālajam laikmetam;
2. uzsver, ka tiesiskais regulējums autortiesību jomā būtu jāpielāgo, lai nodrošinātu autortiesību un blakustiesību subjektiem pienācīgu atlīdzību un pietiekamu aizsardzību, ņemot vērā jaunās patērētāju prasības un digitālās ekonomikas un sabiedrības radītos uzdevumus; uzsver arī, ka modernizētajiem autortiesību noteikumiem būtu jāsiglabā taisnīgs līdzsvars starp visu iesaistīto pušu, proti, patērētāju, lietotāju, darbu radītāju un tiesību subjektu, interesēm;
3. uzsver, ka visaptverošs un saskaņots digitālā tirgus regulējums ir būtisks ekonomiskās izaugsmes priekšnoteikums;
4. norāda, ka Direktīva Nr. 2011/29/EK (Informācijas sabiedrības direktīva) tika pieņemta 2001. gadā un ka ar autortiesībām aizsargātu materiālu digitālā izmantošana un piedāvājums kopš tā laika ir mainījies un tā apjoms ievērojami palielinājies; uzsver, ka Komisijai ir jāreaģē uz tehnoloģiju attīstību un pašreizējie tiesību akti jāpielāgo aktuāliem un gaidāmiem problēmuzdevumiem;
5. uzsver to, ka dalībvalstu tiesību aktu atšķirības var radīt juridisko nenoteiktību, kas apgrūtinās digitālā vienotā tirgus izveidi un ar autortiesībām aizsargāta satura pārrobežu pieejamību;
6. atgādina, ka tiesību subjektiem jāgūst taisnīgs atlīdzinājums par vērtību, ko digitālajā ekonomikā radījuši darbi, kas tiek aizsargāti ar autortiesībām; aicina Komisiju novērtēt šīs vērtības pārneses par labu digitālās nozares tehniskajiem starpniekiem apmēru un ietekmi;
7. atgādina, ka autortiesībām un blakustiesībām ir nozīmīga loma, jo tās aizsargā un veicina gan jaunu produktu un pakalpojumu attīstīšanu un tirdzniecību, gan to radošā satura izveidi un izmantošanu, tādējādi sekmējot konkurētspējas, nodarbinātības un inovāciju attīstību dažādās ES rūpniecības nozarēs, tāpēc autortiesību jomas saskaņošanas jāīsteno, nodrošinot augstu aizsardzības līmeni un ņemot vērā lietotāju rīcības izmaiņas; norāda, ka Direktīvas 2011/29/EK nepieciešamā pielāgošana digitālajam laikmetam var radīt jaunus un jaundibinātus uzņēmumus, kas kļūs par jauniešu darba devējiem nākotnē;
8. uzsver, ka autortiesības ir tikai tik iedarbīgas, cik iedarbīgi ir to aizsardzībai paredzētie izpildes pasākumi, un ka plaukstošu un novatorisku radošo nozari var nodrošināt tikai ar stingru autortiesību izpildi; uzsver arī, ka autortiesību noteikumu izpildei vajadzētu būt samērīgai un ka jebkādi lietotāju tiesību ierobežojumi ir jāparedz tiesību aktos;

9. uzskata, ka ES autortiesību noteikumu modernizēšana nebūs pilnīga, ja netiks aktualizēta Direktīva 2000/31/EK par elektronisko tirdzniecību, un ierosina Eiropas Komisijai apsvērt iespēju rīkoties šajā virzienā;
10. atzīst, ka autortiesību uzdevums ir efektīvāka visu veidu tiesību subjektu tiesību aizsardzības nodrošināšana nolūkā panākt, lai autori par viņu pūliņiem saņemtu atbilstošu atlīdzību par to, ka citas personas izmanto šo autoru darbus, tādējādi veicinot autoru turpmāko radošo darbu; atgādina, ka, lai gan kultūras un radošās nozares (KRN) nodarbina vairāk nekā septiņus miljonus cilvēku, ik gadu rada 4,5 % no ES IKP, un saskaņā ar Eiropas Parlamenta pētījumu par Eiropas integrācijas trūkuma radītajām izmaksām digitālais vienotais tirgus līdz 2020. gadam radīs 223 000 darbvietas, un lai gan pakalpojumi, tehnoloģijas un iespējas, kas sabiedrībai sniedz piekļuvi radošajiem darbiem, ar katru dienu pieaug, ienākumi, ko tiesību subjekti gūst no KRN sektora, joprojām samazinās; uzsver iedarbīgas autortiesību aizsardzības nozīmīgumu un vajadzību palielināt patērētāju informētību par autortiesību un blakustiesību pārkāpumu sekām;
11. uzsver vajadzību nostiprināt vērtību ķēdē digitālajā laikmetā iesaistīto autoru un darbu radītāju pozīcijas sarunās par līgumu noslēgšanu;
12. uzsver, ka noteikumi par autortiesībām vai blakustiesībām dalībvalstīs ievērojami atšķiras un ka autortiesību īpašniekam nodrošinātā ekskluzivitāte kopumā attiecas vien uz tās dalībvalsts teritoriālo robežu, kurā tiesības ir piešķirtas; uzskata, ka šādi teritoriāli ierobežojumi bieži var radīt tirgus sadrumstalotību un būtiskas noteikumu izpildes atšķirības Eiropas Savienībā; atgādina, ka Eiropas tirgus nav viendabīgs un ka valstu tirgu attīstības tempi ir dažādi; atgādina arī, ka patērētāju vēlmēs un patēriņa īpatnības un līdz ar to arī piedāvātais saturs atbilst konkrētajām patērētāju vēlmēm katrā dalībvalstī;
13. uzsver, cik svarīgi ir skaidri informēt patērētājus par viņu iegādātā satura lietošanu saskaņā ar ES Patērētāju tiesību direktīvu;
14. uzskata, ka būtu jāīsteno kopīgi centieni, lai cīnītos ar autortiesību pārkāpumiem ES nolūkā nodrošināt autortiesību aizsardzību un taisnīgu atlīdzību ar autortiesībām aizsargātu tiešsaistē izplatītu darbu autoriem;
15. uzsver, ka teritoriālā sadrumstalotība varētu veidot situāciju, kurā indivīdiem, kas vēlētos piedāvāt uz saturu orientētus pakalpojumus visā ES, būtu jāsaņem vairākas atļaujas; uzsver, ka ierobežojumu un izņēmumu atšķirības pārāk bieži rada papildu juridiskās izmaksas un nenoteiktību, tādējādi apgrūtinot novatorismu un ieguldījumus un dažos gadījumos veicinot tirgus koncentrāciju; tāpēc aicina Komisiju izskatīt, kurus no Direktīvā 2001/29/EK minētajiem fakultatīvajiem izņēmumiem un ierobežojumiem varētu noteikt kā obligātus, lai nodrošinātu kultūru daudzveidības vienlīdzīgu pieejamību pāri robežām un uzlabotu juridisko drošību;
16. atgādina, ka ģeogrāfisko ierobežojumu dēļ patērētājiem pārāk bieži tiek liegta pieeja atsevišķiem uz saturu orientētiem pakalpojumiem, kas ir pretrunā Direktīvas 2001/29/EK mērķim — iekšējā tirgus četru brīvību īstenošanai; tāpēc mudina Komisiju ierosināt atbilstošus risinājumus, ar kuriem uzlabot pakalpojumu un ar autortiesībām aizsargāta satura pārrobežu pieejamību patērētājiem;

17. uzskata, ka patērētājiem vajadzētu būt iespējai iegādāties tiešsaistē pieejamu saturu citā dalībvalstī; uzsver, ka patērētājiem digitālā satura licences iegādes brīdī ir jāsniedz skaidra informācija, tostarp par šī satura lietošanas ģeogrāfiskajiem ierobežojumiem, kamēr tie nav novērsti; uzsver, ka Eiropas jaunrades darbi ir viens no tās bagātākajiem resursiem un to potenciālajiem lietotājiem vajadzētu būt iespējai par tiem samaksāt pat tad, ja tie tiek tirgoti tikai citā dalībvalstī;
18. uzskata, ka ir jāatrod risinājumi, kas nodrošinātu pakalpojumu pārnesamību, t.i., patērētājiem ceļojot no vienas dalībvalsts uz citām, ir ārkārtīgi svarīgi saglabāt patērētāju izvēli attiecībā uz piekļuvi daudzveidīgiem, tostarp dažādās valodās pieejamiem, kultūras produktiem;
19. uzsver, cik svarīgi ir uzlabot autortiesību regulējuma skaidrību un pārredzamību patērētājiem, jo īpaši attiecībā uz lietotāju radītu saturu un autortiesību nodevām, lai veicinātu radošumu un tiešsaistes platformu turpmāku attīstību un nodrošinātu, ka autortiesību subjekti saņem pienācīgu atlīdzību;
20. atkārtoti, cik svarīgs ir moderns, konkurenci veicinošs un patērētājiem draudzīgs autortiesību regulējums, kurā ņemta vērā digitālās vides problemātika; atzīst vajadzību ievērot holistisku pieeju autortiesību modernizācijā nolūkā risināt esošo tirgus sadrumstalotību, jo īpaši tiesību pārvaldībā tiešsaistē, un nolūkā garantēt drošu un pienācīgu vidi patērētājiem, darbu radītājiem un autortiesību lietotājiem;
21. tāpēc atzinīgi vērtē Direktīvas 2014/26/ES par autortiesību un blakustiesību kolektīvo pārvaldījumu pieņemšanu, kas nodrošina pareizu līdzsvaru starp sabiedrības piekļuvi kultūras darbiem, tiesību ieguves atvieglošanu lietotājiem un autortiesību objektu radītāju pienācīgu atlīdzību, un uzskata, ka šīs direktīvas īstenošana sekmēs skaidrāku standartu noteikšanu visā Eiropā, tādējādi padarot licencēšanas infrastruktūru ātrāku, elastīgāku un labāk pielāgotu īpašam lietojumam; tomēr norāda, ka sadrumstalotība joprojām ir aktuāla problēma un ka ir jāizskata risinājumi, tostarp vienotās pieejas, kas paredzētu mērķtiecīgus izņēmumus, kuri ietekmē darbu pārrobežu apriti un ir nepieciešami digitālā vienotā tirgus izveides pabeigšanai;
22. uzskata, ka ir nepieciešams nodrošināt līdzsvarotus risinājumus, kas palīdz panākt pakalpojumu un produktu pārrobežu piekļuves un pārnesamības turpmākus uzlabojumus vai turpmāku progresu, kas ir būtiski, lai patērētāji varētu likumīgi un sankcionēti iegādāties pakalpojumus un produktus sev vēlamā vietā un laikā atbilstoši jaunākajām patērētāju prasībām; uzskata, ka Eiropas kultūru daudzveidība ir Eiropas identitātes pamats, kas dalībvalstīs ir jāveicina un jāpopularizē;
23. uzsver, ka patērētāji bieži saskaras ar dažādiem ierobežojumiem un patērētāju tiesību jēdziens autortiesību regulējumā ļoti bieži nav reglamentēts; aicina Komisiju novērtēt pašreizējo tiesību aktu autortiesību jomā iedarbīgumu no patērētāju viedokļa un izstrādāt skaidru un visaptverošu patērētāju tiesību kopumu;
24. mudina Komisiju un dalībvalstis veicināt tādu saskaņotības palielināšanu un līdzsvarotu izņēmumu un ierobežojumu regulējumu, kas neradītu kaitējumu tiesību subjektiem un atbilstu patērētāju gaidām un veicinātu gan jaunradi, gan novatorismu un būtu pielāgots tehnoloģiskajam progresam digitālajā vidē; mudina dalībvalstis izmantot izņēmumus

mērķtiecīgi un no tehnoloģijām neatkarīgā veidā; uzsver nozīmīgo sabiedrības interesēs izpētes, izglītības un apmācības vajadzībām ieviesto izņēmumu un ierobežojumu lomu, nodrošinot pieeju zināšanām, kā arī veicinot līdzdalību kultūras un sabiedriskajā dzīvē; mudina Komisiju un dalībvalstis veicināt e-grāmatu iekļaušanu publiskajā grāmatu izsniegšanas sistēmā, nodrošinot, ka visas nepieciešamās vienošanās panāktas vai ir mēģināts tās panākt pirms tam, lai nodrošinātu attiecīgajiem tiesību īpašniekiem taisnīgu atlīdzību un viņu tiesību ievērošanu; mudina Komisiju un dalībvalstis paredzēt mehānismu, ar ko bibliotēkām, arhīviem un muzejiem atļauj tiešsaistē darīt sabiedrībai pieejamus to krājumos esošus aizsargātus darbus, kurus vairs nepārvalda šo darbu tiesību subjekti;

25. atzinīgi vērtē Komisijas 2013. gadā sāktu ieinteresēto pušu strukturēto dialogu „Licences Eiropai”; tāpēc uzskata, ka ieinteresēto pušu iesaiste un apmaiņa ar paraugpraksi ir būtiska, lai īstenotu viendabīgu un uz pierādījumiem balstītu autortiesību noteikumu ieviešanu visā Eiropā; aicina Komisiju uzraudzīt dialogā „Licences Eiropai” pausto solījumu izpildi un ziņot par to;
26. uzsver sadarbību veicināšanas nozīmību, jo sadarbību trūkums ir jauninājumiem traucējošs un samazina konkurenci ES un kavē inovāciju; norāda, ka sadarbību trūkums apgrūtina jaunu ar saturu saistītu pakalpojumu attīstību un negatīvi ietekmē izpildītājus, kuri vēlas sasniegt plašāku auditoriju visā Eiropā; uzskata, ka sadarbību trūkums varētu radīt viena produkta dominējošo pozīciju, kas savukārt samazina konkurenci un ierobežo patērētāju izvēles iespējas ES;
27. uzsver, cik svarīgi ir autortiesību aizsardzības izņēmumi, kas atļauj uzlabot digitālā satura pieejamību cilvēkiem ar invaliditāti; atzīst, ka nespēja iegādāties darbus lietotājiem ar invaliditāti piemērotā formātā rada arī tirdzniecības ierobežojumus uzņēmumiem; atzīst arī to, ka nespēja iegādāties darbus lietotājiem ar invaliditāti piemērotā formātā samazina arī kultūras darbu izlaidi un pieejamo darbu piedāvājumu dalībvalstīs; tāpēc uzsver, ka jebkurām tiesību aktu izmaiņām šajā jomā būtu jānodrošina cilvēku ar invaliditāti piekļuvi ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargātiem darbiem un pakalpojumiem, un tām jābūt pielāgotām digitālajai videi.

KOMITEJAS GALĪGAIS BALSOJUMS

Pieņemšanas datums	24.3.2015
Galīgais balsojums	+: 34 -: 3 0: 2
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Dita Charanzová, Carlos Coelho, Sergio Gaetano Cofferati, Lara Comi, Daniel Dalton, Nicola Danti, Pascal Durand, Vicky Ford, Ildikó Gáll-Pelcz, Evelyne Gebhardt, Maria Grapini, Antanas Guoga, Sergio Gutiérrez Prieto, Liisa Jaakonsaari, Antonio López-Istúriz White, Jiří Maštálka, Marlene Mizzi, Jiří Pospíšil, Virginie Rozière, Christel Schaldemose, Andreas Schwab, Olga Sehnalová, Igor Šoltes, Ivan Štefanec, Catherine Stihler, Róza Gräfin von Thun und Hohenstein, Mylène Troszczynski, Anneleen Van Bossuyt, Marco Zullo
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Emma McClarkin, Roberta Metsola, Franz Obermayr, Adam Szejnfeld, Ulrike Trebesius, Sabine Verheyen, Inês Cristina Zuber
Aizstājēji (200. panta 2. punkts), kas bija klāt galīgajā balsošanā	Jonathan Arnott, Philippe De Backer, Andrey Novakov